

U společenské odpovědnosti záleží nejen na kompetenci, ale zejména na motivech podniků pro zavádění modelů společenské odpovědnosti. **Motivy** mohou být rozdílné a výsledný efekt pak také. Rozvinuté podnikové aktivity zaměřené na společenskou odpovědnost (corporate social responsibility/CSR - responsible business conduct/RBC) např. automaticky neznamenají, že jsou současně dodržovány standardy a právní předpisy dané země – tedy i ti, kteří se k CSR hlásí, se mohou pohybovat na hranici nejen etické ale i zákonné odpovědnosti. Dále pokud např. společnost zakládá své podnikání na nízkých cenách, pak pro ni potřeba profilovat se společensky odpovědně nemusí být strategicky zajímavá. Patří sem i otázky omezování zákonné odpovědnosti podniků (tento efekt může někdy mít např. outsourcing) - společenská odpovědnost podniků vyžaduje zohlednění kontextových rizik a funguje, jen pokud dopadá i na subdodavatele. Dle údajů OSN více než 80 % společností očekává, že jejich dodavatelé dodržují principy odpovědného podnikání, ale již jen 60 % tyto požadavky zahrne do podmínek dodavatelské spolupráce a pouze 17 % svým dodavatelům skutečně pomůže (s nastavením cílů, jejich proškolením apod.). Otázka, zda si udržíme pouze masku nebo i tvář, zůstává proto i poté, co učiníme první kroky tímto směrem.

Odpovědnost tedy mohou zvýšit

- podniky - zavedou **modelové procesy a postupy** odpovídající danému řetězci / sektoru / lokalitě / postavení v řetězci - viz Vodítka (OECD-FAO Guidance) <http://bit.ly/2rOUA0p>
- vlády - vytvoří nápomocné prostředí (např. zavedením „compliance“ programů vedoucích k dodržování relevantních standardů/závazků) a poskytnou asistenci prostřednictvím mediace Národním kontaktním místem (NKM),
- veřejnost - bude-li se aktivně zajímat o aspekty společenské odpovědnosti v zemědělství a potravinářství a vykonávat společenský tlak na dodržování uvedených standardů.

Specifické případy porušení Směrnice OECD pro nadnárodní podniky

NÁRODNÍ KONTAKTNÍ MÍSTO
ČESKÉ REPUBLIKY

Obecným doporučením k odpovědnému chování podniků v globálním kontextu je Směrnice OECD pro nadnárodní podniky. V reakci na tento dokument reagovala česká vláda a vytvořila usnesením č. 779/2013 Národní kontaktní místo (NKM) s cílem tuto směrnici implementovat. Takto každý, kdo tvrdí, že už se jedná o jednotlivce, nevládní organizaci, odborové organizace, místní komunity nebo jiný typ společnosti, že došlo činnostmi nadnárodní korporace působící v dodavatelských řetězcích, mj. v zemědělství, k porušení Směrnice OECD pro nadnárodní podniky a má legitimní zájem v dotčené věci, může podat podnět k NKM ČR. NKM poskytne stranám své služby v případě, že z předložených dokumentů vyplývá, že se nadnárodní korporace působící v zemědělství svým jednáním dopustila či dále dopouští porušení Směrnice OECD pro nadnárodní podniky.

Při projednávání specifických případů postupuje NKM nestranně, transparentně, předvídatelně, spravedlivě a v souladu se zásadami a standardy obsaženými ve Směrnici OECD pro nadnárodní podniky tak, aby napomohlo rychlému řešení dotčeného specifického případu.

Mediace

Mediace je dobrovolné mimosoudní řešení sporu vedené neutrálním prostředníkem, umožňuje konstruktivní dialog a vede jednání stran ke vzájemně přijatelnému řešení. Mediace na rozdíl od soudního řízení přispívá k deeskalaci konfliktů, posiluje důvěru a ponechává účastníkům prostor pro budoucí spolupráci, popř. vztahy ukončuje vzájemnou dohodou (nikoli autoritativně zvenčí určeným způsobem).

Výhody mediace a kdy je vhodné ji aplikovat:

- úspora času (nejde o měsíce či roky jako u soudních řízení) a nákladů oproti soudnímu řízení,
- možnost stran kontrolovat průběh procesu řešení konfliktu a jeho výsledek, který je co možná nejvíce v souladu s potřebami zúčastněných stran,
- důvěrnost a zachování obchodního tajemství (mediátor je vázán mlčenlivostí),
- snahou o oboustranně akceptovatelnou dohodu se zachovává důvěra stran i do budoucna (důležité u obchodních partnerů)

Kontakt:

nkm@mpo.cz, <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/narodni-kontaktni-misto/>

Ministerstvo zemědělství
Těšnov 17, 110 00 Praha I
www.eagri.cz
2017

Foto: Kzenon, wavebreakmedia, Dmitry Kalinovsky, otkicki, www.BillionPhotos.com, Jack Frog vše Shutterstock.com

Odpovědné zemědělské dodavatelské řetězce

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Odpovědné zemědělské dodavatelské řetězce

Cesta výrobku od suroviny až po finální produkt může být dlouhá a komplikovaná, týkat se mnoha firem, institucí, lokalit a zahrnovat mnoho procesů.

Tyto globální zemědělské dodavatelské řetězce jsou dnes stále více předmětem pozornosti (investorů, regulátorů, spotřebitelů a dalších subjektů). Podobně je věnována zvýšená pozornost i krátkým zemědělským dodavatelským řetězcům s často přímým vztahem mezi zákazníkem a místním výrobcem.

Zvýšený zájem o toto téma vedl v roce 2016 k vypracování a schválení *Vodítek OECD-FAO pro odpovědné zemědělské dodavatelské řetězce* s cílem, aby

- podniky v těchto řetězcích měly povědomí o existujících standardech odpovědného podnikání a mohly je tak snáze dodržovat,
- vlády / Národní kontaktní místa (NKM) disponovaly pomůckou pro mediační služby,
- všichni aktéři těchto řetězců byli lépe informováni o relevantních standardech, prospěšnosti mediace a o účinném řízení rizik.

Kvůli vyššímu výskytu událostí ohrožujících činnost těchto řetězců (např. výkyvy cen, výpadky dodávek potravin apod.) a také v důsledku zájmů podniků (farmy; zpracovatelé; obchodníci; dopravci; podniky finanční, výzkumné, poradenské aj.), regulátorů, spotřebitelů, zaměstnanců, daňových poplatníků, obcí, různých sdružení či ochrany přírodních zdrojů je stále více usilováno o to, aby řetězce fungovaly spolehlivě, byly přehledné, transparentní, kontrolovatelné, aby v nich byla zajištěna dohledatelnost - tedy aby byla posílena jejich odpovědnost. A to zejména tehdy, když do řetězce vstoupí nadnárodní investor. Snahou je posílit spolehlivost řetězců a předcházet negativním dopadům jejich činnosti, nebo je minimalizovat.

Proč odpovědné?

Pro spolehlivé fungování řetězců je vyžadována vyšší úroveň spolupráce a synchronizace – proto jsou zásadní **dlouhodobě pevné a flexibilní vztahy** mezi všemi články řetězce. Takové vztahy by měly být výhodou pro všechny partnery a umožnit snáze dosažení konkurenceschopnosti, tj. společného (nikoli nutně konfrontačního) hledání co nejvhodnějších odpovědí na potřeby/poptávku. Získávání výhod na úkor jiného článku řetězce dlouhodobě konkurenceschopnost (a tedy i spolehlivost) v řetězci snižuje. V situaci, kdy se v ČR největší přínosy zahraničních investic a otvírání ekonomiky již vyčerpaly a kdy má růst produktivity vzejít z posílení konkurence na domácích trzích a **lepšího řízení firem** i státu, nabývá uvedený typ vztahů na významu.

Prostředí nových členských států EU může být pro společenskou odpovědnost testem, a to nejen v případě nadnárodních společností přicházejících často pod vlivem pobídek. **Orientace na kvalitu** ve všech dimenzích činnosti podniků i států je potvrzeným směrem vývoje. Dbát při rozhodování a řízení pouze na kritéria finanční povahy nestačí. Úloha podniků a vlád při zajišťování integrálního rozvoje (tj. prospěchu všech aktérů řetězců) nebyla nikdy tak rozhodující jako dnes, kdy se schopnost partnerů vést účinný sociální dialog stává kritickým bodem.

Zemědělské dodavatelské řetězce v ČR mají výjimečné **dispozice** pro odpovědné fungování. Z mnoha příkladů lze zmínit:

- časté oceňování zemědělských a potravinářských firem za kvalitu, společenskou odpovědnost a udržitelný rozvoj v programech vyhlášených Radou kvality ČR,
- významné zastoupení družstev, kde principy této právní formy podnikání zakotvují etickou dimenzi.

